
Klímaszemléletű (ön)kormányzási reform

Óvári Ágnes

tudományos munkatárs, ELTE KRTK RKI DTO

2025. június 25.

Tartalom

Hazai települési klímastratégiák helyzetértékelése

Helyi szintű klímakormányzási gyakorlat

Javaslat a helyi kormányzási gyakorlat klímaszempontrú átalakítására

Okos megoldások szerepe a klímaszemléletű kormányzási gyakorlatban

Hazai települések helyzete a klímastratégiák tükrében

1. Az önkormányzatok többsége **elkötelezett a klímavédelem iránt**,
2. **Kormányzási és pénzügyi autonómia hiánya**
3. A 2018 utáni KS-ák tartalma erősen **központosított tartalom, technikai irányítású**, gyakran szakmailag egyoldalú
4. Magas hatékonyság a technokrata megoldásokban: energiahatékonyság javítása és kibocsátás csökkentés.
5. A KS a célok gyakran általánosak és **finanszírozási lehetőségekhez kötöttek**, míg az innovatív, hosszú távú és társadalmi igazságosságot célzó intézkedések ritkán jelennek meg konkrét formában. = **Fordított tervezési gyakorlat**
6. **A tervezés motivációja sokszor formális volt** – A klímastratégiák kezdetben inkább pályázati megfelelés miatt készültek, nem belső klímatudatosságból, és gyakran hiányzott a valódi társadalmi részvétel vagy igényfelmérés.
7. **A KS célkitűzések és módszerek eltérősege** – például a bázisévek különbözősége – megnehezíti az eredmények összehasonlítását és az országos célokkal való összehangolást.
8. **Korlátozott erőforrások és az adathiány nehezíti a munkát** – Az önkormányzatok gyakran nem kaptak elegendő forrást vagy időt a minőségi stratégiák kidolgozásához, így több helyen sablonos, a helyi viszonyokra kevésbé reagáló dokumentumok születtek.

Problémakörök beazonosítása - alapadatok

Probléma 1.

Felismert:
csapadékvíz-
elvezetés

Nem azonosított:
hőszigetjelenség

Probléma 2.

Adatgyűjtés és
rendszerzés
hiánya

Probléma 3.

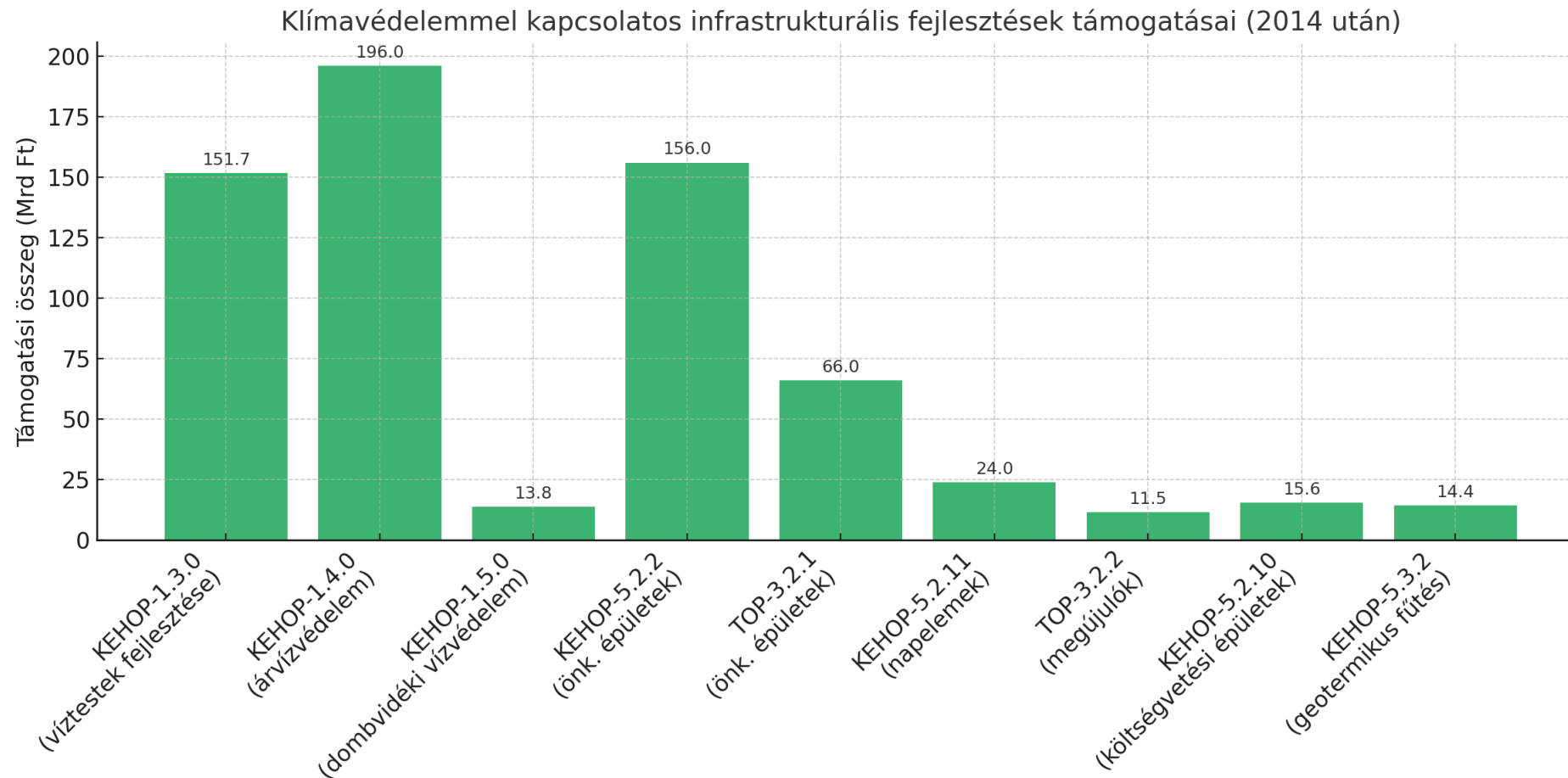
Nehézkes közép-
és hosszútávú
tervezés

Az adatalapú tervezés

növeli az átláthatóságot és könnyebben kommunikálható

Helyi szintű klímatervezés és klímakormányzás

A hazai klímavédelmi forráskihasználás gyakorlata a 2014-2020 fejlesztési ciklusban

Helyi szintű klímatervezés és klímakormányzás

A hazai klímavédelmi forráskihasználás gyakorlata a 2014-2020 fejlesztési ciklusban

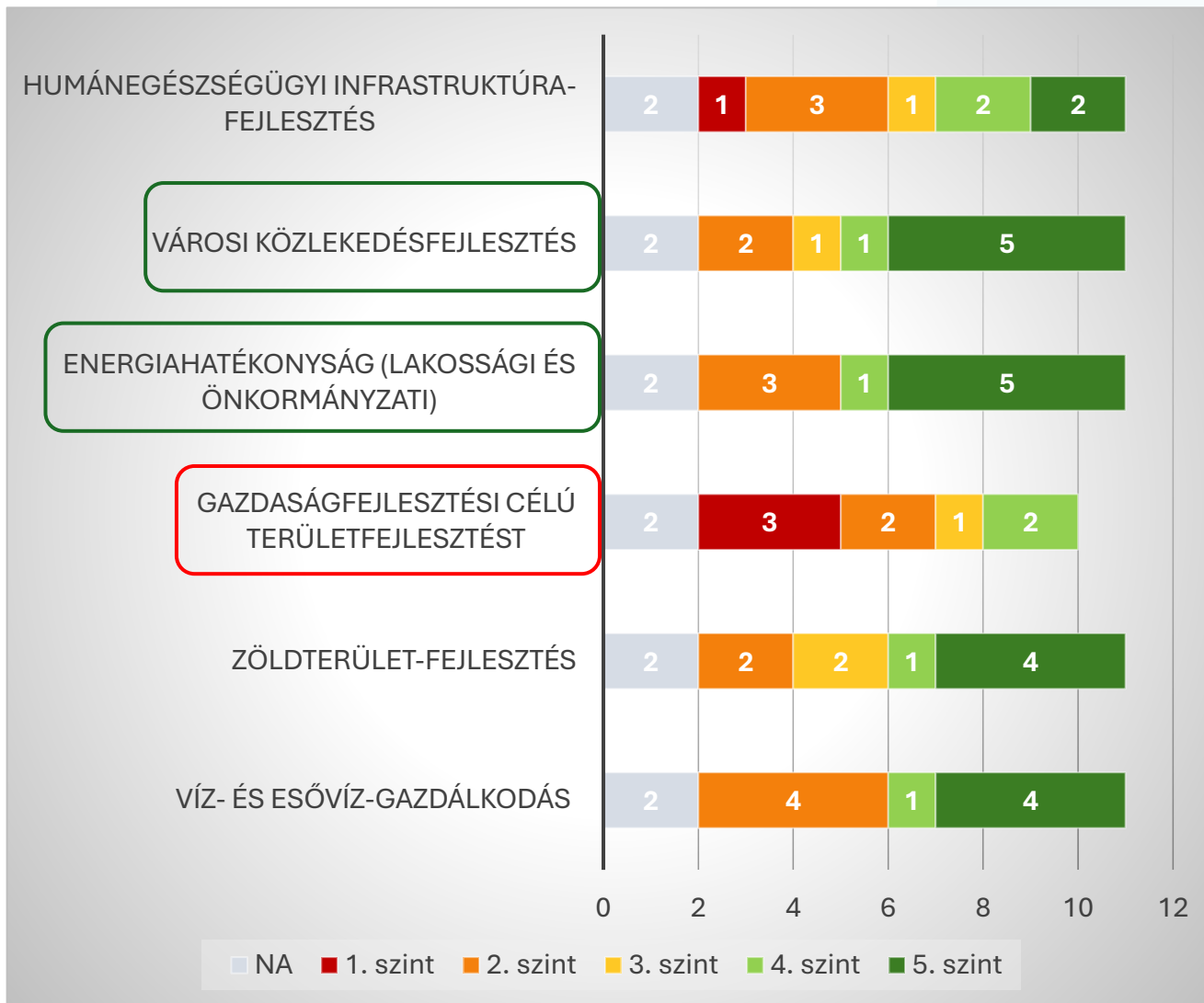
Az alkalmazkodást segítő források / Közvetlen EU-s források szerepe

- egyre gyakrabban élnek ezzel a települések;
- operatív programoktól független;
- helyspecifikus klímavédelmi problémák megoldása;
- jellemzően külső finanszírozás nélkül nem tudnák ezeket megvalósítani az önkormányzatok;
- Hozadékok:
 - helyi szakmai kapacitások fejlesztés,
 - a helyi és országos szintű klímastratégiák közötti jobb kommunikációhoz,
 - Jó gyakorlatokat biztosítanak más települések számára is,
 - Szemléletformálás és hosszú távú hatások.

Eredmények

Összehasonlító elemzések

(Forrás: kérdőíves lekérdezés alapján saját szerkesztés)

A hosszú távú helyi klímavédelmi célok érvényesülése a különböző területekben a

Az ábrán jelölt

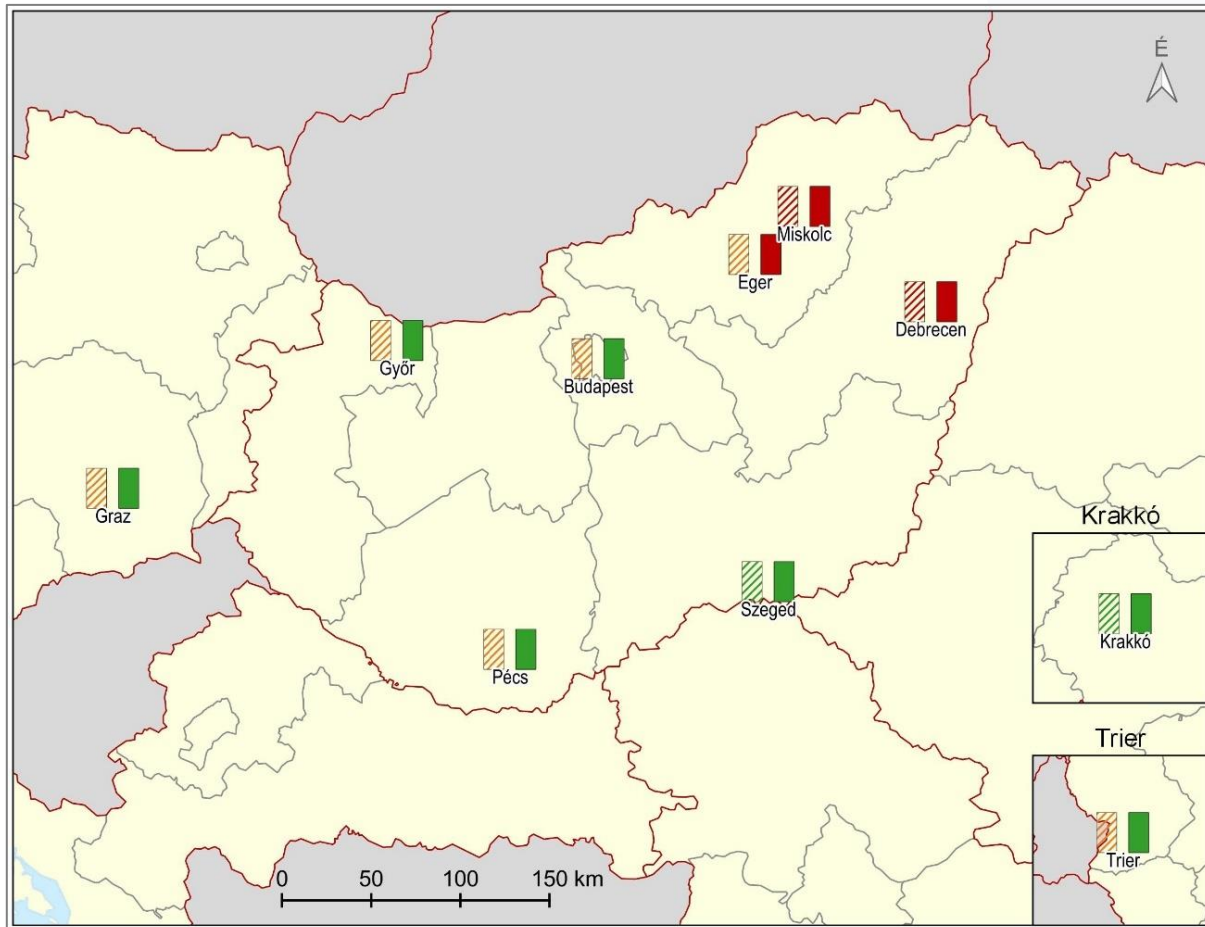
okban megjelenő

Probléma 4.

A gazdaságfejlesztés során egyáltalán nem szempont a hosszú távú klímavédelmi reziliencia biztosítása.

1. szint	A h ne	ek egyáltalán
2. szint	A f fig as ka	nelyek delmi lérésével zerűsítettek.
3. szint	A h jog ez ho	emek a kapnak, de okhoz való
4. szint	A p klí éghajlat éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzésekhez elhanyagolható.	nszerűsített s végrehajtott ajárulása az
5. szint	A hosszú távú éghajlatvédelmi intézkedések kiemelkedő szerepet kapnak a projektelemekben, akár többletköltséggel is.	

A mintavárosok fejlesztési gyakorlatának klímaszempontrú értékelése a tudatosság és az EU-s célokkal való koherencia tükrében

(Forrás: kérdőíves lekérdezés alapján saját szerkesztés)

Probléma 5.

Hazánkban jellemző a fordított klímatervezési gyakorlat

Ön szerint a város által megtett lépések milyen mértékben járulnak hozzá az EU-s 2030-ra és 2050-re vonatkozó klímavédelmi célkitűzéseinek eléréséhez?

- Az éghajlatváltozással kapcsolatos projekteket az aktuális igények kielégítése érdekében hajtják végre, átfogó hosszú távú jövőkép nélkül
- Az éghajlatváltozással kapcsolatos projektek koherens módon haladnak egy meghatározott, a közép- vagy hosszú távú célokat figyelembe vevő fejlesztési irányba.

Az alábbi megállapítások közül Ön szerint melyik illik legjobban a településének önkormányzatára klímavédelmi törekvések szempontjából?

- Az EU klímastratégiájának célkitűzéseit nem veszi figyelembe a helyi fejlesztéspolitika.
- Az EU klímastratégiájának célkitűzéseit részben figyelembe veszi a helyi fejlesztéspolitika.
- A tudatos tervezés eredménye, hogy a helyi fejlesztési irányok teljes mértékben összhangban vannak az EU klímastratégiájával

Okos megoldások szerepe a klímaszemléletű kormányzási gyakorlatban

A szakértők által használt közös fogalmak definiálása !

- **Reziliencia:** a klímavédelem szempontjából az adaptív reziliencia (Ron Martin és Peter Sunley, 2015) a mérvadó, hiszen ez képes kifejezni **az éghajlatváltozásból fakadó folytonosan változó körülményekhez való aktív adaptív alkalmazkodás** a kormányzási technikák és technológiai megoldások szintjén.
- **Megtérülés fogalma**

Klímavédelmi szempontból az „okos” az adaptív és előrelátó döntéshozatalt is jelenti

Okos megoldások a klímavédelem szolgálatában

Kapcsolódnak más helyi problémákhoz, ezért ez a kiindulópont és nem a klímavédelem:

- Városi szinten: okos parkolás alkalmazások
 - Levegőminőségi
 - Zajvédelmi
 - Közlekedés-szervezési
- Egyéni szinten: okos otthonok üzemeltetése (ennek elterjesztésében a város jelenleg nem játszik szerepet, kivéve pl. geotermikus energia)

Hazai klímatervezés és okos technológiák

Klímavédelmi és okos technológiák elterjesztésére szolgáló EU-s források kihasználtsága

Program	Mire alkalmas?	Kik nyertek, mikor?
Horizon Europe – Cities Mission	Klímasemleges és okos város pilotok	Budapest, Miskolc, Pécs (NZC 2030), 2022
LIFE	Klímaadaptáció, zöldinfrastruktúra, energia	LIFE-IP HUNGAI RY (LIFE17 IPE/HU/000017), 2019-től 10 magyar település (Kaposvár, Karcag, Pécs, Békéscsaba, Szolnok, Tatabánya, Budapest, Debrecen, Eger, Miskolc). webgate.ec.europa.eu LIFE-MICACC (LIFE16 CCA/HU/000115), LIFE projekt, amelyben szerepelnek magyar települések. webgate.ec.europa.eu LIFE-CLIMCOOP (LIFE19 CCA/HU/001320) és LIFE LOGOS 4 WATERS (LIFE20 CCA/HU/001604), 2020–2021, magyar városok/önkormányzat (pl. Kazincbarcika, Bátya) és piaci szereplő együttműködése.
Digital Europe	Városi adatplatform, digitális ikrek, AI	deployEMDS (Deploying a European Mobility Data Space) — Digital Europe társfinanszírozású akció, amely 9 városban valósít meg helyi use-case-eket; a projekt Budapest implementációjához kapcsolódó részletes tervdokumentumban magyar szereplők (pl. Urban Institute Hungary, BME stb.) vezetnek helyi use-case-eket (pl. multimodális útvonaltervezés, hozzáférés mobilitási adatokhoz).

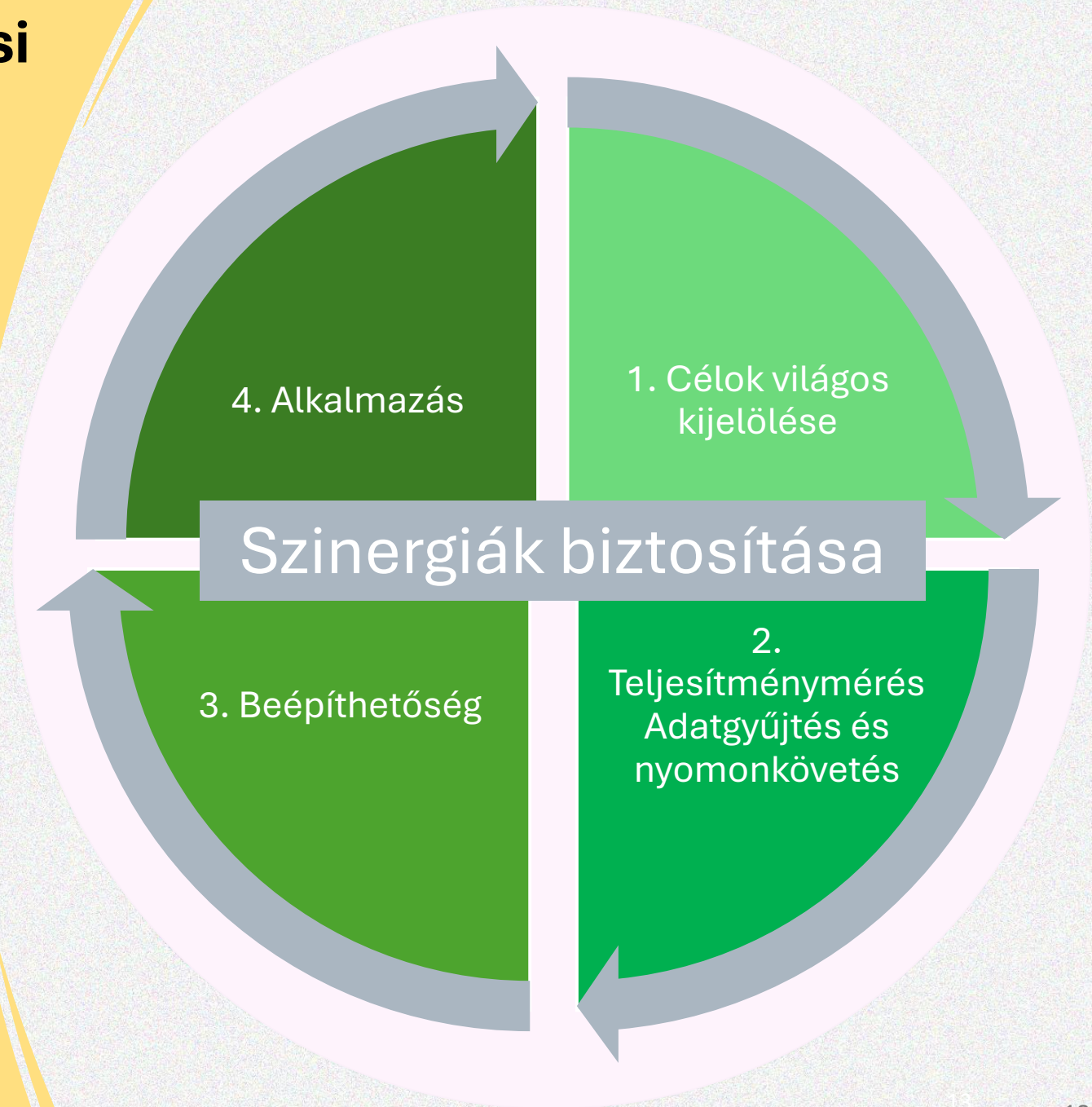
Hazai klímatervezés és okos technológiák

Klímavédelmi és okos technológiák elterjesztésére szolgáló EU-s források kihasználtsága

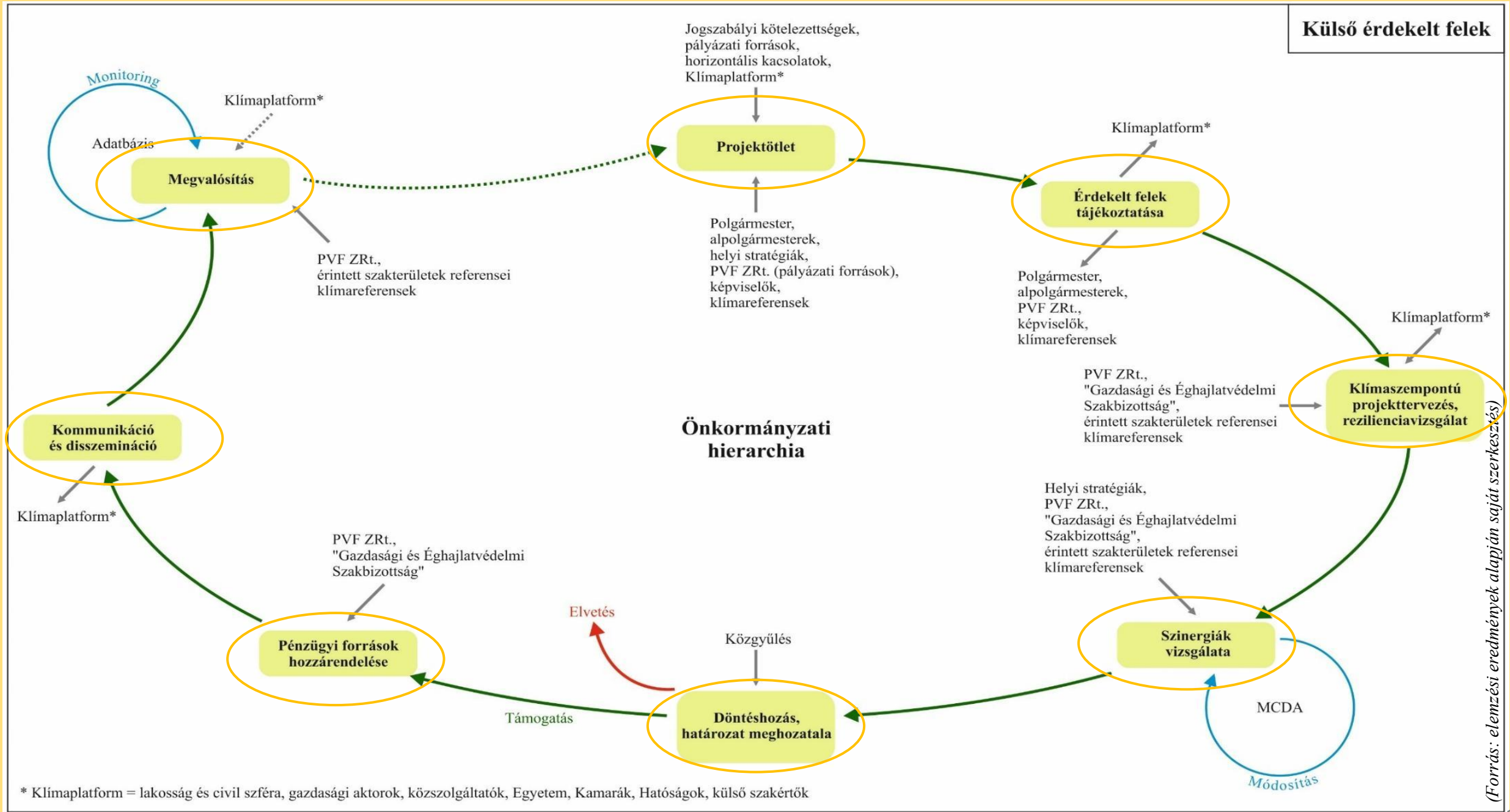
Program	Mire alkalmas?	Kik nyertek, mikor?
CEF (Connecting Europe Facility)	Okos közlekedési rendszerek, 5G	1. Komárom–Komárno határhíd (Duna-híd) Smart city vonatkozás: Az új híd nemcsak közúti, hanem kerékpáros és gyalogos sávval is épült → támogatja a multimodális és fenntartható közlekedést. A forgalomszabályozásban és terhelésmonitorozásban modern szenzorok és digitális vezérlés használható. A két ország városi hálózata intelligens forgalomirányítási rendszerekkel integrálódhat a hídon keresztül (pl. közlekedési adatmegosztás, határátlépési idő optimalizálása).
		2. Budapest Déli Vasúti Gyűrű fejlesztése Smart city vonatkozás: Digitális forgalomirányítás és jelzőrendszer (ETCS/ERTMS) bevezetése → pontosabb, biztonságosabb vasúti közlekedés. Kapacitásbővítés révén több elővárosi vonat → közlekedési fenntarthatóság. Lehetőség nyílik a valós idejű utastájékoztatás bővítésére (digitális kijelzők, mobilalkalmazások). A projekt illeszkedik a Budapest Smart City stratégiájához, amely a környezetbarát mobilitást (pl. közösségi közlekedés elsőbbsége) támogatja.

Jones-féle vizsgálati módszer pécsi alkalmazása

- *Társadalmasítás és szervezett oktatás;*
- *Részvételi kormányzás és lakossági kezdeményezések;*
- *Klímaplatform;*
- *Klímavédelmi szempontú döntési gyakorlat;*
- *Humánerőforrás;*
- *Döntéselőkészítői és -hozói hatáskörök átalakítása;*
- *Többszemponútú változatelemzés és komplex fejlesztéspolitikai gondolkodás.*

Települési klímakormányzási terv a Pécs Vármegyei Jogú Város Önkormányzatának módosított döntéshozatali folyamatának példáján

Köszönöm a figyelmet!

ovari.agnes@krtk.elte.hu

